

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2001 M. BIRŽELIO 29 D. ĮSAKYMO NR. 349 „DĖL NORMATYVINIO DOKUMENTO LAND 20-2005 „NUOTEKŲ DUMBLO NAUDOJIMO TRĘŠIMUI BEI REKULTIVAVIMUI REIKALAVIMAI“ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2019 m.

d. Nr.

Vilnius

1. P a k e i ė i u Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymą Nr. 349 „Dėl normatyvinio dokumento LAND 20-2005 „Nuotekų dumblo naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimai“ patvirtinimo“ ir jį išdėstau nauja redakcija:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL NUOTEKŲ DUMBLO APDOROJIMO IR NAUDOJIMO TRĘŠIMUI BEI REKULTIVAVIMUI REIKALAVIMŲ PATVIRTINIMO

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 23² straipsnio 2 dalimi, įgyvendindamas 1986 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvos 86/278/EEB dėl aplinkos, ypač dirvožemio, apsaugos naudojant žemės ūkyje nuotekų dumblą (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 1 tomas, p. 265), reikalavimus:

1. T v i r t i n u Nuotekų dumblo apdorojimo ir naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimus (pridedama) (toliau – Reikalavimai).

2. P a v e d u įsakymo įgyvendinimo kontrolę Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos.“

2. N u s t a t a u , kad:

2.1. šis įsakymas, išskyrus Reikalavimų 23 ir 47 punktus ir 2 priedo 5.5, 7.8 ir 7.9 skiltis, įsigalioja 2020 m. sausio 1 d.;

2.2. šiuo įsakymu patvirtintų Reikalavimų 23 ir 47 punktai ir 2 priedo 5.5, 7.8 ir 7.9 skiltys įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.;

2.3. 2021 m. sausio 1 d. įsigalioja Reikalavimų 1 priedo 5 punkto nauja redakcija:

„5. Dumblo gavėjo identifikacija.

Apdoroto dumblo partijos ID	Juridinio asmens kodas	Juridinio asmens pavadinimas arba fizinio asmens vardas, pavardė	Apdoroto dumblo panaudojimo pagrindas	Fizinio asmens adresas
5.1	5.2	5.3	5.4	5.5

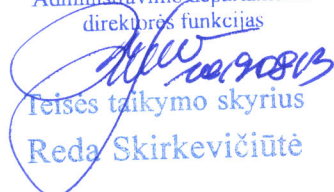
2.4. 2021 m. sausio 1 d. įsigalioja Reikalavimų 1 priedo 7 punkto nauja redakcija:

„7. Apdoroto dumblo panaudojimo vietos aprašymas.

Apdoroto dumblo partijos ID	Savivaldybė	Vietovės (miesto, kaimo) pavadinimas	Žemės naudmenų pavadinimas	Plotas, ha	Apdoroto dumblo naudojimo paskirtis	Metai, kuriais paskutinį kartą buvo naudojamasi apdorotais dumblais	Tręšiamo ploto centro koordinatės	Sklypo kadastrinis numeris
7.1	7.2	7.3	7.4	7.5	7.6	7.7	7.8	7.9

2.5. tręšimo ir rekultivacijos planai, parengti ir patvirtinti iki šio įsakymo įsigaliojimo, galioja iki šių planų galiojimo termino pabaigos.

Aplinkos ministras

vykdanti
 Administravimo departamento
 direktorės funkcijas

 Teisės taikymo skyrius
 Reda Skirkevičiūtė

Aplinkos ministerijos kancleris
 Arminas Mockevičius

 2019-08-13

Parengė
 Simona Kulikauskienė

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2001 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 349
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2019 m. d. įsakymo Nr.
redakcija)

NUOTEKŲ DUMBLO APDOROJIMO IR NAUDOJIMO TRĘŠIMUI BEI REKULTIVAVIMUI REIKALAVIMAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nuotekų dumblo apdorojimo ir naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimų (toliau – Reikalavimai) tikslas – reguliuoti nuotekų dumblo apdorojimą, naudojimą žemės ūkyje, energinių augalų auginimui, žaliavinių medžių ir krūmų plantacijų, plantacinių miško želdinių ar žėlinių, įveistų buvusiose žemės ūkio naudmenose, auginimui, pažeistų teritorijų (pavyzdžiui, karjerų, išekspluotuočių durpynų, uždromų sąvartynų, kelių sankasų ir pan.) rekultivavimui taip, kad nebūtų daromas neigiamas poveikis paviršiniams ir požeminiams vandenims, dirvožemiui, augmenijai, gyvūnams ir žmonėms.

2. Šie Reikalavimai taikomi nuotakynu surenkamų mišrių (buitinių, paviršinių, infiltracinio vandens ir pan.) ir savo sudėtimi panašių nuotekų valymo metu susidarantiame dumblui.

II SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

3. Šiuose Reikalavimuose vartojamos sąvokos:

3.1 **apdorotas nuotekų dumblas** (toliau – apdorotas dumblas) – biologiniu (kompostavimo, anaerobinio apdorojimo ar kitu būdu), cheminiu ar terminiu būdu apdorotas, ne trumpiau kaip vienerius metus laikytas arba kitokiu procesu paveiktas nuotekų dumblas, kurio savybė fermentuotis ir keliamas sveikatai ir aplinkai pavojus jį naudojant yra sumažintas.

3.2 **didžiausioji leidžiamoji koncentracija (DLK)** – didžiausias dirvožemyje, apdorotame dumble leidžiamas cheminės medžiagos kiekis, išreikštas mg/kg sausosios medžiagos, kuris medžiagai veikiant neribotą laiką nekenkia žmogaus sveikatai ir aplinkai;

3.3 **džiovintas nuotekų dumblas** (toliau – džiovintas dumblas) – terminiu būdu apdorotas dumblas, kuriame sausoji medžiaga sudaro daugiau kaip 85 proc.;

3.4 **energiniai augalai** – biokurui auginami daugiamečiai augalai;

3.5 **kolonijas sudarantys vienetai** (ksv) – auginamų mikroorganizmų kiekio įvertinimas kolonijas sudarančių vienetų skaičiumi;

3.6 **nuotekų dumblas** (toliau – dumblas) – buitinių ir kitokių nuotekų, sudėtimi panašių į buitines, valymo metu susidaręs, septiniuose valymo ir kituose panašiuose įrenginiuose, skirtuose nuotekoms valyti, susidaręs, kituose nuotekų valymo įrenginiuose susidaręs nuotekų dumblas. Dumblui nepriskiriamos medžiagos ir elementai, sulaikomi grotose, sietuose, riebalų gaudyklėse, naftos gaudyklėse, smėliagaudėse, flotatoriuose ir panašiai (pavyzdžiui, šiukšlės, smėlis, riebalai, naftos produktai);

3.7 **nuotekų dumblo apdorojimas** (toliau – dumblo apdorojimas) – dumblo savybių, kurios gali kelti nemalonius kvapus, teršti vandens telkinius, dirvožemį, bloginti žmogaus gyvenamąją aplinką, sumažinimas ar panaikinimas, pavyzdžiui, dumblo kompostavimas, anaerobinis apdorojimas, sausinimas, džiovinimas ar kita;

3.8 **nuotekų dumblo kompostas** (toliau – dumblo kompostas) – kompostas, gautas aerobinėmis sąlygomis apdorojant dumblą;

3.9 **nuotekų dumblo naudojimas** (toliau – dumblo naudojimas) – apdoroto dumblo paskleidimas dirvos paviršiuje ar įterpimas į dirvožemį, ar kitoks naudojimas ant dirvožemio ar dirvožemyje, taip pat apdoroto dumblo naudojimas pažeistų teritorijų rekultivacijai;

3.10 **nuotekų dumblo naudotojas** (toliau – dumblo naudotojas) – asmuo, kuris naudoja apdorotą dumblą;

3.11 **nuotekų dumblo raugas** (toliau – dumblo raugas) – raugas, gautas apdorojant dumblą anaerobinėmis sąlygomis;

3.12 **nuotekų dumblo tiekėjas** (toliau – dumblo tiekėjas) – asmuo, valdantis dumblo susidarymo šaltinį (nuotekų valymo) ar dumblo apdorojimo įrenginius;

3.13 **žaliavinė medžių ir krūmų plantacija** – įvairios paskirties greitai augančių medžių ir krūmų (energinė augalų, karklų pinti ir kt.), želdinių ar žėlinių, kurių kirtimų rotacija ne ilgesnė kaip 14 metų, plotas;

3.14 kitos Reikalavimuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos miškų įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. D1-199 „Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų“ (toliau – Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatai), Nuotekų tvarkymo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos tręšiamųjų produktų įstatyme (toliau – Tręšiamųjų produktų įstatymas), Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, 2011 m. vasario 25 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 142/2011, kuriuo įgyvendinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės, ir Tarybos direktyva 97/78/EB dėl tam tikrų mėginių ir priemonių, kuriems netaikomi veterinariniai tikrinimai pasienyje pagal tą direktyvą (OL 2011 L 54, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. liepos 12 d. Komisijos reglamentu (ES) 2017/1262 (OL 2017 L 182, p. 34) (toliau – Komisijos reglamentas (ES) Nr. 142/2011), 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1774/2002 (Šalutinių gyvūninių produktų reglamentas) (OL 2009 L 300, p. 1) (toliau – Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1069/2009), 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo (OL 2006 L 190, p. 1) kituose atliekų tvarkymą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytas sąvokas.

III SKYRIUS

REIKALAVIMAI DUMBLO TIEKĖJAMS IR NAUDOTOJAMS

4. Dumblo tiekėjas gali perduoti dumblą tik teisę jį naudoti turinčiam dumblo naudotojui. Jei dumblas bus naudojamas Lietuvos Respublikos teritorijoje, dumblo naudotojas privalo turėti su Aplinkos apsaugos agentūra suderintą tręšimo planą, parengtą pagal Reikalavimų 5 punkto reikalavimus arba rekultivavimo projektą, nurodytą Reikalavimų 11 punkte. Jei nuotekų dumblas bus naudojamas kitoje šalyje, jis turi būti vežamas vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 1013/2006 2006 m. birželio 14 d. dėl atliekų vežimo (OL 2006 L 190, p. 1) reikalavimais.

5. Asmuo, norintis naudoti apdorotą dumblą žemės ūkyje, energiniams augalams, žaliavinėms medžių ir krūmų plantacijoms, plantaciniams miško želdiniams ar žėliniams, auginamiems buvusiose žemės ūkio naudmenose, tręšti, turi pateikti tręšimo planą Aplinkos apsaugos agentūrai raštu ar elektroniniu paštu derinti. Tręšimo planas rengiamas ne ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui. Tręšimo plane turi būti ši informacija:

5.1. dokumento, suteikiančio teisę naudoti žemės sklypą, kopija (nuosavybės dokumentas, žemės valdymą patikėjimo teise patvirtinantis dokumentas, nuomos sutartis ar panašiai);

5.2. žemės sklypo planas ir sklypo vietą aprašantys duomenys (adresas, plotas, kadastrinis numeris ir kita) su pažymėtomis teritorijomis, kurioms taikomi papildomi aplinkosauginiai

reikalavimai ir (ar) apribojimai (apsauginės zonos ir juostos (pvz., sanitarinės apsaugos zonos (toliau – SAZ), požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos, vandenviečių apsaugos zonų juostos, paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostos ar kitos) bei bendras situacijos planas su pažymėtomis gyvenamosiomis teritorijomis, vandens ėmimo įrenginiais (gręžiniai, skirti individualiam apsirūpinimui geriamuoju vandeniu, šachtiniai šuliniai ir kt.), vandens telkiniais, keliais, socialine infrastruktūra, saugomomis teritorijomis, ar kitais objektais, kuriems apdoroto dumblo naudojimas gali turėti neigiamą poveikį. Situacijos plano ribos turi apimti ne mažiau kaip 500 metrų nuo dumblo naudojimo vietos ribos;

5.3. sklypo dirvožemio tyrimų duomenys (pagal Reikalavimų VIII skyriaus nuostatas);

5.4. informacija apie paskutinį apdoroto dumblo naudojimą sklype (data, panaudoto apdoroto dumblo kiekis, apdoroto dumblo kokybė, dumblo tiekėjas);

5.5. apskaičiuotos leistinos biogeninių medžiagų ir sunkiųjų metalų įterpimo normos (vienkartinės, metinės ir visam tręšimo plano galiojimo periodui, atsižvelgiant į tręšimui naudojamo apdoroto dumblo įsigijimo ir naudojimo periodiškumą);

5.6. apdoroto dumblo laikymo numatomame tręšti lauke vietos (pažymėtos sklypo plane), nurodant apdoroto dumblo laikymo lauko kaupuose periodus;

5.7. sklypo naudojimo paskirtis, numatomi auginti augalai, energiniai augalai, žaliavinės medžių ir krūmų plantacijos, plantaciniai miško želdiniai ar žėliniai, auginami buvusiose žemės ūkio naudmenose, jų rūšinė sudėtis;

5.8. dirvožemio tyrimo periodiškumas (jei vadovaujantis Reikalavimų VIII skyriaus nuostatomis reikalingi pakartotiniai dirvožemio tyrimai);

5.9. energinių augalų, žaliavinių medžių ir krūmų plantacijų, plantacinių miško želdinių ar žėlinių, auginamų buvusiose žemės ūkio naudmenose, tręšimo plane turi būti šie papildomi duomenys:

5.9.1. bendrą sklypo geologinę situaciją atspindintis geologinis pjūvis su aprašytais hidrogeologinėmis sąlygomis;

5.9.2. planuojamo panaudoti apdoroto dumblo kiekis, kokybė, apdoroto dumblo transportavimo, panaudojimo (skleidimo, įterpimo) būdas, periodiškumas;

5.9.3. įveisimo aprašymas (rūšinė sudėtis, tankumas), auginimo laikas, biomasės gamybos ir panaudojimo aprašymas;

5.9.4. apdoroto dumblo skleidimo tolygumo, apdoroto dumblo ir biomasės kokybės kontrolės sistema;

5.9.5. drenažinio vandens ir dirvožemio monitoringo programa. Drenažiniam monitoringui parenkamos tik didžiausią drenažinio vandens surinkimo plotą turinčios melioracijos sistemos, kurių visas drenažinio vandens surinkimo plotas patenka į vieno dumblo naudotojo naudojamą tręšiamą lauką. Jei tręšiamas laukas šios sąlygos neatitinka, turi būti vykdomas poveikio požeminiam vandeniui monitoringas. Drenažinio vandens ir dirvožemio monitoringo programoje turi būti nurodyti stebimi rodikliai: sunkieji metalai, azotas (N ir NH_4), bendras fosforas;

5.9.6. jei veisiami plantaciniai miško želdiniai ar žėliniai, – su valstybės įmone Valstybinių miškų urėdija suderintas miško želdinimo ir žėlimo projektas, atitinkantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus.

6. Aplinkos apsaugos agentūra per 10 darbo dienų nuo tręšimo plano gavimo dienos įvertina pateiktą tręšimo planą ir raštu pateikia atsakymą dėl suderinimo arba nurodo trūkumus ir terminą jiems pašalinti. Suderinto tręšimo plano kopiją Aplinkos apsaugos agentūra per 5 darbo dienas nuo tręšimo plano suderinimo pateikia Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos (toliau – Aplinkos apsaugos departamentas) bei savivaldybei, kurios teritorijoje bus vykdomas tręšimas.

7. Dumblo naudotojas, pašalinęs Aplinkos apsaugos agentūros rašte nurodytus trūkumus, gali pateikti Aplinkos apsaugos agentūrai raštu ar elektroniniu paštu pakartotinai derinti patikslintą tręšimo planą. Aplinkos apsaugos agentūra patikslintą tręšimo planą pakartotinai įvertina ir derina Reikalavimų 6 punkte nustatyta tvarka.

8. Dumblo naudotojas kartu su suderintu tręšimo planu visą plano galiojimo laikotarpį ir 5 metus jam pasibaigus turi saugoti dokumentus apie tręšimo plano galiojimo metu panaudotą apdorotą

dumblą (dumblo tiekėjo pateikti tręšimo normų skaičiavimai, pateikto apdoroto dumblo kiekį fiksuojantys dokumentai, dumblo tiekėjo pateikti apdoroto dumblo kokybės pažymėjimai, tręšimo datos) bei atliktus dirvožemio būklės tyrimus (dirvožemio tyrimo rezultatus).

9. Dumblo tiekėjas, norėdamas perduoti apdorotą dumblą tręšimui, vadovaudamasis Reikalavimų nuostatomis, dumblo naudotojo pateiktu galiojančiu tręšimo planu bei numatomų naudotojui perduoti apdoroto dumblo tyrimų rezultatais, privalo apskaičiuoti tręšimo apdorotu dumblo normas (tonomis sausųjų medžiagų į hektarą), galimą numatomame tręšti lauke panaudoti apdoroto dumblo kiekį (natūrinį bei sausosiomis medžiagomis) ir skaičiavimo rezultatus, patvirtintus atsakingo asmens parašu, pateikti naudotojui. Dumblo tiekėjas negali per metus pateikti naudotojui didesnio apdoroto dumblo kiekio už apskaičiuotą galimą panaudoti einamaisiais metais apdoroto dumblo kiekį. Dumblo naudotojas negali viršyti dumblo tiekėjo pateiktų tręšimo apdorotu dumblo normų.

10. Dumblo naudotojas ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki numatomo tręšimo privalo apie tai raštu arba elektroniniu paštu informuoti Aplinkos apsaugos departamentą ir savivaldybę, kurios teritorijoje bus tręšiama. Teikiamoje informacijoje turi būti nurodyta: tręšimo vieta, laikas, dumblo tiekėjas, dumblo kiekis.

11. Asmuo, norintis naudoti apdorotą dumblą pažeistoms teritorijoms rekultivuoti, turi pateikti teritorijos rekultivavimo projektą (ar kitą dokumentą, kuriame turi būti numatytas teritorijos rekultivavimas ar sutvarkymas) Lietuvos geologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – Lietuvos geologijos tarnyba) raštu ar elektroniniu paštu derinti rekultivacijos projektą.

Rekultivacijos projekte turi būti teikiama ši informacija:

11.1. rekultivuojamos teritorijos adresas, koordinatės, žemės sklypo savininko rašytinis sutikimas naudoti apdorotą dumblą pažeistoms teritorijoms rekultivuoti, jei planuojama rekultivuoti ne nuosavybės teise valdomus sklypus;

11.2. teritorijos (rekultivuojamo sklypo) planas ar planai su pažymėtomis teritorijomis, kurioms taikomi papildomi aplinkosauginiai reikalavimai (apsauginės zonos ir juostos (pvz., SAZ), požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos, vandenviečių apsaugos zonų juostos, paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostos, karstinės smegduobės apsaugos zonos ar kitos);

11.3. bendras situacijos planas (mažiausiai 500 m spinduliu apie numatomą rekultivuoti sklypą) su pažymėtomis gyvenamosiomis teritorijomis, vandens ėmimo įrenginiais, vandens telkiniais, socialine infrastruktūra ar kitais objektais, kuriems dumblo naudojimas gali turėti neigiamą poveikį;

11.4. rekultivuojamos teritorijos aprašymas (reljefas, pažeidimų laipsnis, paskirtis ir panašiai);

11.5. bendrą planuojamo rekultivuoti sklypo geologinę situaciją atspindintis geologinis pjūvis su aprašytais hidrogeologinėmis sąlygomis;

11.6. nurodytas planuojamo panaudoti apdoroto dumblo kiekis, kokybė, apdoroto dumblo transportavimo (transportavimo priemonės, maršrutas), panaudojimo (skleidimo, įterpimo) būdas;

11.7. galimo panaudoti apdoroto dumblo kiekio, normų skaičiavimai, sklypo dirvožemio tyrimų duomenys, leistinos sunkiųjų metalų įterpimo normos (vienkartinės, metinės ir visam rekultivacijos plano galiojimo periodui, atsižvelgiant į rekultivacijai naudojamą apdoroto dumblo įsigijimo ir naudojimo periodiškumą);

11.8. apželdinimo aprašymas, jei veisiami plantaciniai miško želdiniai ar žėliniai, – su valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdija suderintas miško želdinimo ir žėlimo projektas, atitinkantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus;

11.9. rekultivavimo darbų atlikimo grafikas;

11.10. apdoroto dumblo skleidimo tolygumo, apdoroto dumblo kokybės, dirvožemio užterštumo kontrolės sistemos aprašymas;

11.11. požeminio vandens ir dirvožemio monitoringo programa. Drenažinio vandens ir dirvožemio monitoringo programoje turi būti nurodyti stebimi rodikliai: sunkieji metalai, azotas (N ir NH₄), bendras fosforas.

12. Lietuvos geologijos tarnyba per 10 darbo dienų nuo rekultivacijos projekto gavimo dienos įvertina pateiktą rekultivacijos projektą ir raštu pateikia atsakymą dėl suderinimo arba nurodo trūkumus ir terminą jiems pašalinti. Suderintą rekultivacijos planą Lietuvos geologijos tarnyba per 1 darbo dieną persiunčia Aplinkos apsaugos agentūrai derinti. Aplinkos apsaugos agentūra per 10